

RYSZARD BARTEL ★ JAN CHOJNACKI ★ TADEUSZ KRÓLIKIEWICZ ★ ADAM KUROWSKI

Z HISTORII POLSKIEGO LOTNICTWA WOJSKOWEGO 1918-1939

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ

SPIS TREŚCI

	str.
Przedmowa (Andrzej Rzepniewski)	5
Od autorów	15

CZĘŚĆ 1. ROZWÓJ LOTNICTWA WOJSKOWEGO

Rozdział I. *Utworzenie lotnictwa w niepodległej Polsce w latach 1918—1920*

(Adam Kurowski) 23

1. Warunki tworzenia się lotnictwa	23
2. Departament III Żeglugi Powietrznej	27
3. Szkolnictwo lotnicze	30
Szkolenie pilotów	30
Szkolenie obserwatorów	35
Szkolenie obsługi technicznej	36
Lotnicze dywizjony zapasowe	37
4. Organizacja jednostek liniowych lotnictwa	37
Jednostki powstałe na terenie byłego Królestwa Polskiego i Małopolski	37
Jednostki liniowe sformowane w Wielkopolsce	39
Jednostki liniowe lotnictwa armii gen. Hallera	40
Jednostki liniowe połączonego lotnictwa	41

Rozdział II. *Rozwój myśli lotniczej* (Adam Kurowski) 47

1. Doświadczenia operacyjne i taktyczne	47
2. Koncepcje użycia lotnictwa	48
3. Kształtowanie się poglądów na użycie lotnictwa w Polsce	57
4. Doświadczenia z manewrów i ćwiczeń oraz z wojny w Hiszpanii	67

Rozdział III. *Organizacja lotnictwa* (Adam Kurowski) 78

1. Stosunek naczelnych władz wojskowych do lotnictwa	78
Generalny Inspektor Sił Zbrojnych	79
Inspektorzy armii	81
Sztab Generalny (Główny)	83
Sztab Lotniczy przy Sztabie Głównym	85
Inspektor Obrony Powietrznej Państwa	86
Ministerstwo Spraw Wojskowych	91

2. Plany rozbudowy lotnictwa w okresach kolejnych szefów Departamentu Lotnictwa MSWojsk.	93
Okres 1921—1926	93
Okres 1926—1935	101
Okres 1935—1939	111
3. Organizacja oddziałów liniowych	117
Jednostki lotnictwa lądowego	117
Morski Dywizjon Lotniczy (MDLot)	130
4. Organizacja szkolnictwa	131
5. Organizacja instytucji centralnych	135
Departament (Dowództwo) Lotnictwa	135
Instytut Techniczny Lotnictwa	138
Samodzielny Dywizjon Doświadczalny	139
Instytut Badań Lekarskich Lotnictwa	140
Kierownictwo Wojskowej Służby Meteorologicznej	141
Kierownictwo Zaopatrzenia Lotniczego	142
Kierownictwo Fabrykacji Lotniczej	144
6. Charakterystyka etatów i stanów osobowych lotnictwa w czasie pokoju	145
7. Rozwój obrony przeciwlotniczej	148
8. Sprawy budżetowe lotnictwa	153
Kredyty na lotnictwo z budżetu państwowego	153
Pożyczki francuskie	157
Pożyczka angielska	160

Rozdział IV. Wyszkołenie personelu latającego i technicznego (Adam Kurowski)	163
1. Ogólne koncepcje i metody szkolenia	163
2. Realizacja planów szkoleniowych	168
Szkolenie obserwatorów	168
Szkolenie pilotów	170
Szkolenie strzeleckie i bombardierskie	175
Szkolenie personelu technicznego	177
Szkoła Podchorążych Lotnictwa — Klasa Taktyczna (1925—1939) w Dęblinie	181
Szkoła Podchorążych Lotnictwa — Klasa Techniczna (1934—1939) w Warszawie	191
Centrum Wyszkołenia Oficerów Lotnictwa (1929—1939) w Dęblinie	192
Szkoła Podchorążych Rezerwy Lotnictwa	193
Stały Kurs Pilotażu dla Oficerów Młodszych Lotnictwa	194
Kursy periodycznie powtarzane	195
Szkolenie szybowcowe	198
3. Udział innych ośrodków w wyszkoleniu podstawowym lotnictwa	198
Pułki lotnicze	198
Centralne kursy specjalistyczne	200
4. Wyższe studia oficerów	201
Wyższe studia techniczne	201
Wyższe studia taktyczne	202
Wyższa Szkoła Lotnicza	204

Rozdział V. Doskonalenie personelu latającego i dowódczego w pułkach lotniczych. Szkolenie kontyngentu. Doskonalenie rezerwy (Adam Kurowski)	211
1. Istota i metody doskonalenia	211
2. Okres niepełnych stanów eskadr 1921—1927	213
3. Okres pełnej gotowości ćwiczebnej eskadr	220
4. Okres poprzedzający wojnę 1939 r.	237
5. Wypadki lotnicze	246
6. Szkolenie kontyngentu	253
7. Doskonalenie personelu rezerwy	256
8. Ogólna charakterystyka personelu lotniczego	259
Rozdział VI. Lotniska (Jan Chojnacki)	265
1. Poglądy na sprawę zaspokojenia potrzeb lotniskowych	265
2. Kompetencje, struktura i kadry służb zajmujących się budownictwem lotniczym	275
3. Rozwój sieci lotnisk	289
4. Kształt, wyposażenie i sposób budowy lotnisk	303
5. Koszty obiektów i nakłady inwestycyjne	328
6. Ogólne wnioski dotyczące całokształtu zagadnień lotniskowych	335
Rozdział VII. Współpraca lotnictwa wojskowego z organizacjami paramilitarnymi i lotnictwem cywilnym. Sport lotniczy (Tadeusz Królikiewicz)	338
1. Władze naczelne i organizacje centralne lotnictwa cywilnego	338
2. Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej. Powstanie, organizacja i rozwój LOPP	340
Dorobek LOPP	344
3. Aerokluby i sport lotniczy. Lotnictwo motorowe	351
4. Rajdy lotnicze	365
5. Szybownictwo, sport spadochronowy i balonowy	368
6. Lotnictwo komunikacyjne	376

CZĘŚĆ 2. PRZEMYSŁ LOTNICZY I ZAOPATRZENIE W SPRZĘT LOTNICZY

Rozdział I. Narodziny i rozwój przemysłu lotniczego w Polsce (Ryszard Bartel)	385
1. Polityka zaopatrzenia lotnictwa w sprzęt lotniczy	386
2. Wytwórnice lotnicze w Polsce (powstawanie, rozbudowa, likwidacja, upaństwowienie)	392
Wytwórnia płatowców Zakłady Mechaniczne E. Plage i T. Laśkiewicz w Lublinie	392
Wytwórnia płatowców „Samolot” SP. Akc. Poznań — Ławica	393
Wytwórnia płatowców Podlaska Wytwórnia Samolotów Sp. Akc. (PWS)	395
Francusko-Polskie Zakłady Budowy Płatowców i Silników (Francopol)	395
Wytwórnia silników Polskie Zakłady Skody	398
Państwowe Zakłady Lotnicze — Wytwórnia Płatowców (PZL-WP) w Warszawie	399

Wytwórnia Silników — Państwowe Zakłady Inżynierii (PZInż.) w Warszawie	399
Państwowe Zakłady Lotnicze — Wytwórnia Płatowców (PZL-WP 2) w Mielcu	400
Państwowe Zakłady Lotnicze — Wytwórnia Silników (PZL-WS 2) w Rzeszowie	400
Doświadczalne Warsztaty Lotnicze (DWL) w Warszawie	400
Upaństwowienie wytwórni lotniczych	401
Personel robotniczy i techniczny	403
3. Ogólne zagadnienia przemysłu lotniczego	404
Zagadnienia budowy oraz dokumentacji prototypowej samolotów	404
Koszty budowy prototypów	405
Zagadnienia produkcji oraz dokumentacji seryjnej samolotów	407
Materiały	408
Ceny samolotów seryjnych budowanych w Polsce	408
Jednostka porównawcza produkcji	409
Zasady organizacyjne oraz usprawnienia produkcyjne w Państwowych Zakładach Lotniczych — Wytwórnia Płatowców (PZL-WP) na Mokotowie i na Okęcu	409
4. Instytucje, uczelnie, stowarzyszenia techniczne	412
 Rozdział II. Realizacja zaopatrzenia lotnictwa w sprzęt (Ryszard Bartel)	417
1. Zakupy zagraniczne	417
2. Naprawy sprzętu lotniczego	428
3. Prototypy samolotów	431
Prototypy Wytwórni „Samolot”	431
Prototypy Wytwórni E. Plage i T. Łaskiewicz	433
Prototypy Lubelskiej Wytwórni Samolotów (LWS)	435
Prototypy Podlaskiej Wytwórni Samolotów (PWS)	436
Prototypy Państwowych Zakładów Lotniczych — Wytwórnia Płatowców (PZL-WP)	437
Prototypy Doświadczalnych Warsztatów Lotniczych (DWL)	441
4. Produkcja seryjna samolotów	442
Centralne Warsztaty Lotnicze (CWL)	442
Krakowskie Warsztaty Naprawcze	443
Wytwórnia E. Plage i T. Łaskiewicz	443
Lubelska Wytwórnia Samolotów (LWS)	445
Wytwórnia „Samolot”	446
Podlaska Wytwórnia Samolotów (PWS)	448
Państwowe Zakłady Lotnicze — Wytwórnia Płatowców (PZL-WP)	451
Stan produkcji w wytwórniach płatowców PZL w dniu 1 września 1939 r.	457
Eksport samolotów	458
5. Prototypy silników	462
6. Produkcja seryjna silników lotniczych	464
7. Uzbrojenie samolotów	467
8. Przemysł pomocniczy	474
9. Szybowce i motoszybowce oraz samoloty sportowe i turystyczne	475
10. Balony, spadochrony i ekwipunek lotniczy	477
11. Przygotowanie przemysłu lotniczego do wojny w 1939 r.	479
12. Twórczość wynalazcza konstruktorów	485

Rozdział III. <i>Analiza, krytyczne uwagi, porównania, wnioski</i> (Ryszard Bartel)	486
1. Analiza produkcji lotniczej	486
2. Chronologiczne zestawienie wypadków	492
3. Krytyczne uwagi	494
4. Porównanie samolotów polskich z zagranicznymi (1939 r.)	500

CZĘŚĆ 3. GOTOWOŚĆ LOTNICTWA I OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ DO WOJNY OBRONNEJ 1939 R.

Rozdział I. <i>Bezpośrednie przygotowania do wojny marzec—sierpień 1939 r.</i> (Adam Kurowski)	507
1. Kryzys na stanowisku dowódcy lotnictwa	507
2. Wysiłki w celu podniesienia gotowości lotnictwa do wojny	509
3. Organizacja lotnictwa na stopie wojennej i przebieg mobilizacji	519
4. Organizacja i stan obrony przeciwlotniczej na stopie wojennej	525
5. Ocena gotowości lotnictwa i OPL do wojny	533
6. Podsumowanie i wnioski	549
Wykaz skrótów	561
Bibliografia	565
Załączniki	573
Streszczenie w jęz. rosyjskim	645
Streszczenie w jęz. angielskim	650
Indeks nazwisk	655